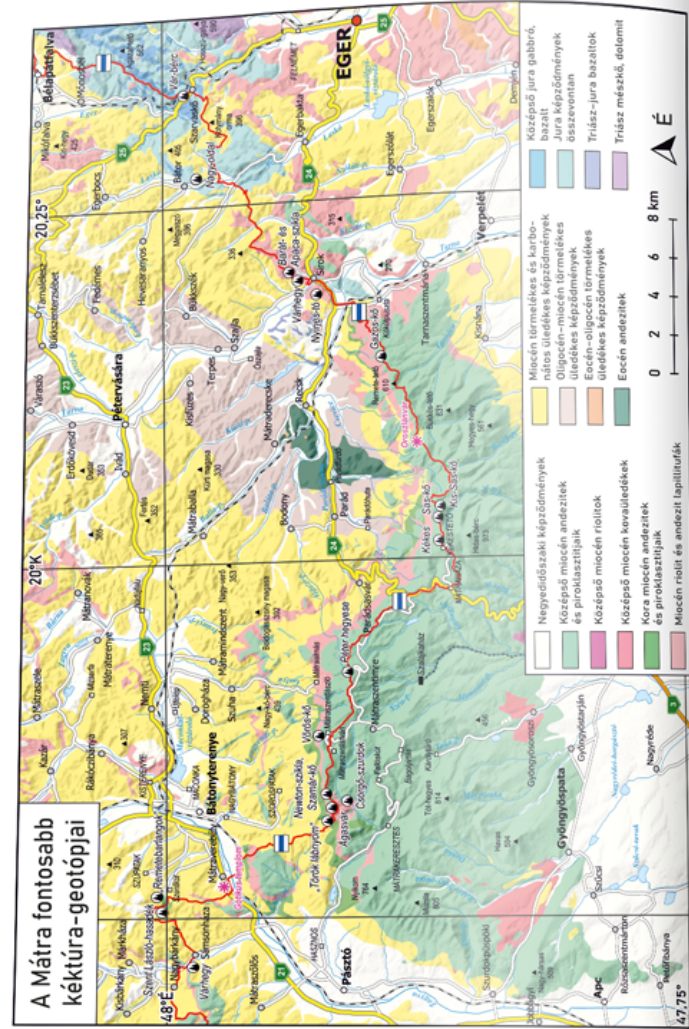

MÁTRA

4.

A Zagyva, a Tarna és az Alföld által lehatárolható Mátrában, Sirok és Mátraverebély között az Országos Kéktúra útvonala 52 km-es hosszúságban, jelentős összesített szintemelkedéssel (2355 m) halad végig. Az embert próbáló vándorlás során nem érintünk földtanilag annyira összetett térségeket, mint például a Bükkben, hiszen kizárólag miocén vulkanitokat fogunk taposni. Ez viszont nem jelenti azt, hogy nincsenek látványos földtudományi értékek a Mátra kéktúraútvonalai mentén!

A mátrai miocén vulkanizmust megelőző alaphegységi óidei-középidéi képződmények csak fúrásokból, valamint a vulkáni kőzetek felszakított zárványaikból (xenolitjaiból) ismeretesek a térségből. Kivételt képez a Sirok melletti Darnó-hegy, ahol a triász és a jura kőzetek a felszínen is tanulmányozhatók. Kréta időszak kőzetek nem ismertek a Mátra vidékéről, sem fúrásokból, sem a felszínről. A Mátra fő tömegét felépítő miocén vulkanizmust megelőzően létrejött óharmadidőszaki (eocén, oligocén), valamint kora miocén magmás és üledékes képződmények a hegység É-i és ÉK-i előteréből ismeretesek (Pelikán, 2010a). Ezen képződmények részletesebb bemutatásától viszont eltekintünk, mert az Országos Kéktúra útvonala ezeket a térszíneket nem érinti.

A késő eocén és középső oligocén korú vulkáni képződményeket (Recski Andezit Komplexum) leszámítva a Mátra fő tömegét és mai arculatát a középső miocén (bádeni

és szarmata), helyenként 1000–1500 m-es vastagságot is elérő rétegvulkáni összletek határozzák meg. Itt jegyezzük meg, hogy a vulkanizmus már a kora miocénben (eggenburgi, ottngangi és kárpáti korszakok) beindult a területen, amelynek robbanásos, magasabb szilícium-dioxid-tartalmú piroklastikus (például riolit- és dácittufa), valamint andezites lávakőzetei a Mátra É-i területein, közel Ny–K-i csapású sávokban bukkannak a felszínre. Ezek közül csak a Tari Dácit Lapillitufa Formációval fogunk találkozni Ágasvár térségében.

A Mátra fő tömegét a bádeni korú Mátrai Andezit Komplexum Nagyhársasi Andezit rétegvulkáni összelete építi fel. A nagy vastagságú formáció andezites rétegsorokban fele-fele arányban fordulnak elő a láva- és a piroklastikus kőzetek (Kubovics, 1963; Varga et al., 1975). A változatos összetételű és bontottságú piroxénandezites kőzetek radiometrikus K/Ar kora 16,3–14,5 millió év, amely egyben a mátrai vulkanizmus fő időszakát is jelenti (Zelenka, 2010). A bádeni korszakban a földtani felépítés és a jelenlegi domborzat alapján egy nagy területi kiterjedésű és 3000 m magas vulkáni felépítmény modellezhető (Baksa et al., 1981). Ehhez a vastag rétegvulkáni összlethez köthető a mátrai ercesedés kifejlődése is, amelynek bányáit hosszú ideig művelték például Gyöngyösoroszi, Mátraszentimre és Parádszvár térségében. A bádeni andezites vulkanizmust riolitos anyagú dagadókúpok kialakulása zárta le